F11
Genomgången av forskningen i Sverige 1994 – 2020 på området indirekta skatter

Min genomgång av forskningen i Sverige 1994 – 2020 på området indirekta skatter redovisas samlat i *Indirekta skatter – en svensk erfarenhet av forskningen i EU-rätten*. Den baseras på de artiklar som jag tog fram till undervisningen som jag bedrev varje år under perioden 2021 – 2023 vid Södertörns högskola på Magisterprogrammet i europarättsliga studier. Boken har koden **045Blå** under PFS Böcker. Här återges infon från baksidestexten och innehållsförteckningen:

Baksidestext

Indirekta skatter – en svensk erfarenhet av forskningen i EU-rätten är en bok om forskningen i Sverige avseende de indirekta skatterna, det vill säga mervärdesskatt (moms), punktskatter och tull, under perioden 1994 – 2020. Författaren, *Björn Forssén*, är juris doktor och ledamot av Sveriges advokatsamfund. Han har hållit föreläsningar och seminarier på EU-magisterprogrammet vid Södertörns högskola Stockholm varje år sedan 2015, och från och med 2021 har han därvid steg för steg utvecklat ett studiematerial baserat på artiklar som han har skrivit i nämnda ämne, vilket material nu i stort sett representeras av denna bok.

Han skrev nämligen under åren 2020 – 2023 ett antal artiklar om forskningen avseende indirekta skatter, vilka publicerades i Tidskrift utgiven av Juridiska Föreningen i Finland (JFT) och Tidningen Balans fördjupning. Innehållet i denna bok är i huvudsak baserat på dessa artiklar, så att han med denna bok ger en detaljerad genomgång av forskningen om indirekta skatter i Sverige i förhållande till EU-rätten under perioden 1994 – 2020.

Han ger en översikt av metodfrågorna och svenska språkets ställning i förhållande till engelskan i forskningen avseende moms. Han tar också upp forskningen om punktskatter. En röd tråd i denna bok är att han, beträffande forskningen om moms och punktskatter, anser att skattesubjektsfrågan inte har behandlats tillräckligt i de flesta svenska avhandlingar inom dessa båda områden. Därför betonar han, beträffande momsen så väl som beträffande punktskatterna, betydelsen av att forskningen inom området indirekta skatter omfattar inte bara frågor om skatteobjektet, utan också frågor om skattesubjektet. Det är grundläggande både för moms och punktskatter att lagstiftningen ska åtskilja företagarna från konsumenterna.

Han nämner även vissa tullfrågor i Sverige. Beträffande tull är både företagare och konsumenter skattesubjekt, till skillnad från beträffande tull och punktskatter, där det huvudsakliga syftet är att skilja skattesubjekten från konsumenterna, varvid skattesubjekten är i princip fysiska eller juridiska personer vars aktiviteter konstituerar vad som normalt betecknas som företag. Därför anser han att fokus beträffande forskningen avseende tullrätt kan sättas på skatteobjektet, varvid han nämner att forskningen inom området indirekta skatter bör inriktas på förenklingar såsom att förbereda införandet av ett gemensamt varubegrepp för hela området. I APPENDIX

återges också en annan av hans artiklar, vilken publicerades i JFT under 2022, där han anför att arbetet med att introducera frihandelsavtalet mellan USA och EU, det så kallade TTIP, bör återupptas, eftersom han bedömer att det skulle vara viktigt för tullfrågorna i EU-projektet.

Denna bok riktar sig till studenter och forskare inom området indirekta skatter, och framför allt är författarens avsikt att den ska fungera som en vägledning för att undvika fallgropar i studier eller forskning inom området. Han anser också att den bör vara av intresse för aktörerna i processer där moms, punktskatter eller tull berörs.

INNEHÅLL

FÖRKORTNINGAR, s. 13

INDIREKTA SKATTER – EN SVENSK ERFARENHET AV FORSKNINGEN I EU-RÄTTEN, s. 15

AVDELNING I, s. 17

Momsforskningen i Sverige – metodfrågor, s. 18

1 Inledning, s. 18

2 Betydelsen av principerna om en generell avdragsrätt och om fri rörlighet och etablering för metodfrågan, s. 20
2.1 En generell avdragsrätt är avgörande för vad som är moms enligt EU-rätten, s. 20
2.2 Principerna om fri rörlighet och etablering är avgörande för EU:s inre marknad, s. 23
2.3 Betydelsen av en generell avdragsrätt och av friheterna på EU:s inre marknad för metodfrågan, s. 24

3 Betydelsen av rättspolitiska mål med det gemensamma momssystemet för metoderna, s. 25
3.1 Exempel på rättspolitiska mål, s. 25
3.2 Ett sammanhållet momssystem, s. 25
3.3 Neutralitet, s. 25
3.4 EU-konformitet respektive rättssäkerhet inklusive legalitet, s. 25
3.5 Effektiv uppbörd, s. 27

4 Genomgång av frågan om lämpliga metodval för momsforskningen i Sverige, s. 28
4.1 Omständigheter till vilka frågan om metodval bör förhålla sig, s. 28
4.2 Implementeringsfrågan avser skattesubjektet och skatteobjektet, s. 29
4.3 Forssén 2011 och Forssén 2013 – rättsdogmatik kompletterad med en komparativ metod, s. 32
4.4 Westberg 1994 respektive Öberg 2001 – komparativ respektive rättsdogmatisk metod, s. 33
4.5 Huvudspår 1 – tillämpning av en komparativ metod eller en rättsdogmatisk metod kompletterad med en komparativ metod, s. 35
4.5.1 Rendahl 2009 – tillämpning av enbart en komparativ metod, s. 35

4.5.2 Alhager 2001, Sonnerby 2010 och Papis-Almansa 2016 – tillämpning av en rättsdogmatisk metod kompletterad med en komparativ metod, s. 36
4.6 Huvudspår 2 – tillämpning av enbart en rättsdogmatisk metod, s. 38
4.6.1 Henkow 2008 och Lindgren Zucchini 2020 – tillämpning av en rent rättsdogmatisk metod, s. 38
4.6.2 Ek 2019 – tillämpning av en rättsdogmatisk metod som inte är rent rättsdogmatisk, s. 40

5 Konklusioner och avslutande synpunkter, s. 41
5.1 Inledning, s. 41
5.2 Metodvalets betydelse för ett forskningsresultat som blir användbart för lagstiftarna och rättstillämparna inom EU, s. 42
5.3 Avslutande synpunkter, s. 45
5.3.1 Frågan om hur momsforskningen i Sverige beaktar frågan om uppbörden av moms, s. 45
5.3.2 Frågan om hur forskningen i Sverige avseende andra indirekta skatter och avgifter, punktskatter och tull, förhåller sig till hittillsvarande momsforskning i Sverige, s. 46

AVDELNING II, s. 50

Momsforskningen i Sverige – svenska språkets ställning, s. 51

1 Inledning, s. 51

2 Avhandlingar om moms i Sverige vilka kommenteras beträffande språkfrågan, s. 52
2.1 Indelningen av momsforskningen i Sverige i två huvudspår metodologiskt, s. 52
2.2 Tendenser för positivt eller negativt forskningsresultat beroende på metodvalet, s. 53
2.3 Positiva eller negativa tendenser för forskningsresultatet avseende implementeringsfrågan vid olika metodval samt uppgift om språkval i avhandlingarna, s. 53
2.4 Implementeringsfrågan gäller att identifiera och lösa en regelkonkurrens mellan den nationella mervärdesskattelagstiftningen och mervärdesskattedirektivet, s. 55
2.5 Kommentarer av avhandlingarna enligt de båda huvudspåren angående tillämpad metod och språkfrågan, s. 56
2.5.1 Huvudspår 1 – Forssén 2011, Forssén 2013, Westberg 1994, Alhager 2001 och Sonnerby 2010, s. 56
2.5.1.1 Översiktlig redogörelse för min uppfattning om tendenserna i de aktuella avhandlingarna för forskningsresultatet avseende implementeringsfrågan, s. 56
2.5.1.2 Språkfrågan i förhållande till min uppfattning om tendenserna i de aktuella avhandlingarna för forskningsresultatet avseende implementeringsfrågan, s. 61
2.5.2 Huvudspår 1 – Rendahl 2009 och Papis-Almansa 2016, s. 65
2.5.2.1 Översiktlig redogörelse för min uppfattning om tendenserna i de aktuella avhandlingarna för forskningsresultatet avseende implementeringsfrågan, s. 65
2.5.2.2 Språkfrågan i förhållande till min uppfattning om tendenserna i de aktuella avhandlingarna för forskningsresultatet avseende implementeringsfrågan, s. 66
2.5.3 Huvudspår 2 – Öberg 2001, Senyk 2018 och Ek 2019, s. 67
2.5.3.1 Översiktlig redogörelse för min uppfattning om tendenserna i de aktuella avhandlingarna för forskningsresultatet avseende implementeringsfrågan, s. 67
2.5.3.2 Språkfrågan i förhållande till min uppfattning om tendenserna i de aktuella avhandlingarna för forskningsresultatet avseende implementeringsfrågan, s. 70
2.5.4 Huvudspår 2 – Henkow 2008 och Lindgren Zucchini 2020, s. 70
2.5.4.1 Översiktlig redogörelse för min uppfattning om tendenserna i de aktuella avhandlingarna för forskningsresultatet avseende implementeringsfrågan, s. 70

2.5.4.2 Språkfrågan i förhållande till min uppfattning om tendenserna i de aktuella avhandlingarna för forskningsresultatet avseende implementeringsfrågan, s. 72
2.6 Konklusioner, s. 73

3 Svenska språkets ställning inom EU – förarbetena till lagen med anledning av Sveriges anslutning till EU 1995 respektive språklagen i Sverige 2009, s. 75

AVDELNING III, s. 77

Punktskatteforskningen i Sverige – skattesubjektsfrågan, s. 78

1 Inledning, s. 78

2 EU-krav på harmonisering av regler om indirekta skatter och tillnärmning av regler om direkt skatt, s. 78

3 Frågan om EU-konformitet avseende bestämningen av skattesubjektet enligt vissa regler om punktskatter i Sverige i jämförelse med finsk rätt, s. 81
3.1 Sekundärrätten på punktskatteområdet och bestämningen av skattesubjektet, s. 81
3.2 Punktskatteregler i Sverige som inte är eller tidigare inte har varit EU-konforma beträffande bestämningen av skattesubjektet samt jämförelse med tidigare regler om moms, s. 82
3.2.1 Energiskatt, koldioxidskatt och svavelskatt, s. 82
3.2.2 Kopplingen till den icke-harmoniserade inkomstskatterätten för bestämningen av skattesubjektet – en jämförelse med mervärdesskatterätten under perioden 1 januari 2001 – 30 juni 2013, s. 84
3.2.3 Jämförelse med finsk rätt, s. 86
3.2.4 Reklamskatten under perioden 1 januari 2000 – 31 december 2021, s. 87
3.2.5 Lagstiftaren och forskningen i Sverige behandlar inte den icke EU-konforma bestämningen av skattesubjektet beträffande energiskatten, s. 87
3.3 En icke EU-konform bestämning av skattesubjektet på punktskatteområdet kan medföra icke EU-konforma konsekvenser för beskattningsunderlaget avseende moms, s. 92

4 En anpassning av inkomstskatterätten till reglerna om moms och punktskatter för bestämningen av skattesubjektet bör undersökas, s. 93

5 Avslutande kommentarer och förslag till fortsatt forskning på området indirekta skatter, s. 96
5.1 Angående metodvalet i punktskatteforskningen, s. 96
5.2 Angående att avdragsrätten för ingående moms kan påverkas av en oklar bestämning av skattesubjektet momsmässigt och en lucka i tullagstiftningen, s. 98
5.3 Förslag till fortsatt forskning på området indirekta skatter, s. 100

AVDELNINGARNA I, II OCH III – ÖVERSIKT, s. 103

1 Momsforskningen och punktskatteforskningen, s. 103
1.1 Momsforskningen i Sverige, s. 103
1.1.1 Metodvalets betydelse för ett forskningsresultat som blir användbart för lagstiftarna och rättstillämparna inom EU, s. 103

1.1.2 Svenska språkets ställning, s. 103
1.2 Punktskatteforskningen i Sverige, s. 105
1.2.1 Harmoniserade och icke-harmoniserade punktskatter i Sverige och bestämningen av skattesubjektet, s. 105
1.2.2 Angående metodvalet i punktskatteforskningen, s. 106
1.2.3 Lagstiftaren och forskningen i Sverige behandlar inte den icke EU-konforma bestämningen av skattesubjektet beträffande energiskatten, s. 107

2 Avslutande synpunkter – indirekta skatter, s. 109
2.1 Momsforskningen i Sverige bör beakta även formella frågor och processrätt, s. 109
2.2 Sammanfattande om språkfrågan i momsforskningen i Sverige, s. 110
2.3 Ytterligare förslag till fortsatt forskning i Sverige inom området indirekta skatter, s. 111

3 Mer från Björn Forssén angående vad som berörs i avdelningarna I, II och III, s. 113

SAMMANFATTNING OCH AVSLUTANDE SYNPUNKTER, s. 115

Momsforskningen i Sverige – vart är den på väg? Del 1, s. 116

Om Westberg 1994, Öberg 2001 och Sonnerby 2010, s. 117

Om huvudspår 1 med Alhager 2001, Rendahl 2009, Sonnerby 2010 och Papis-Almansa 2016 samt om Westberg 1994, Forssén 2011 och Forssén 2013, s. 118

Om huvudspår 2 med Henkow 2008, Ek 2019 och Lindgren Zucchini 2020 samt om de övriga nämnda svenska avhandlingarna i ämnet mervärdesskatterätt, s. 119

Momsforskningen i Sverige – vart är den på väg? Del 2, s. 122

Materiella regler, s. 122
Implementeringsfrågan, avdragsrätten och omfattningen av problemkomplexet, s. 122
Juridisk semiotik, vissa rättspolitiska mål, språkfrågor och förfarandemissbruk, s. 124

Formella regler, s. 128

Källmaterial, s. 128

Momsforskningen i Sverige – vart är den på väg? Del 3, s. 130

Språken i ett europarättsligt perspektiv, s. 130

Indelningen av momsforskningen i Sverige i två huvudspår metodologiskt, s. 131

Tendenser för positivt eller negativt forskningsresultat beroende på metodvalet, s. 131

Positiva eller negativa tendenser för forskningsresultatet avseende implementeringsfrågan vid olika metodval samt uppgift om språkval i avhandlingarna, s. 131
Huvudspår 1, s. 132
Huvudspår 2, s. 132

Frågan om valet att avfatta vissa svenska momsavhandlingar på engelska i stället för svenska används för att kompensera brister i metodval, s. 132

Konklusioner utifrån genomgången av avhandlingarna enligt de båda huvudspåren beträffande tillämpad metod och språkfrågan, s. 133
Tabell – huvudspår 1, s. 133
Tabell – huvudspår 2, s. 134

Svenska språkets ställning inom EU – förarbetena till lagen med anledning av Sveriges anslutning till EU 1995 respektive språklagen i Sverige 2009, s. 136

Indirekta skatter och forskningen i Sverige – vart borde den vara på väg? Del 4, s. 138

1 Momsforskningen, s. 138
Huvudspår 1, s. 138
Huvudspår 2, s. 139

2 Punktskatteforskningen, s. 140
2.1 Harmoniserade och icke-harmoniserade punktskatter i Sverige och bestämningen av skattesubjektet, s. 140
Harmoniserade punktskatter, s. 140
Icke-harmoniserade punktskatter, s. 140
2.2 Angående metodvalet i punktskatteforskningen, s. 142
2.3 Jämförelse med finsk rätt på punktskatteområdet, s. 142
2.4 En icke EU-konform bestämning av skattesubjektet på punktskatteområdet kan medföra icke EU-konforma konsekvenser för beskattningsunderlaget avseende moms, s. 143

3 Forskningen i tullrätt, s. 143

4 Avslutande synpunkter, s. 144

UPPFÖLJNINGAR OCH YTTERLIGARE INFO, s. 147

UPPFÖLJNINGAR, s. 148

YTTERLIGARE INFO, s. 148

APPENDIX, s. 151

EU:s frihandelsavtal med USA, TTIP – en motvikt till förflyttningen av världsekonomins tyngdpunkt till Asien och till gagn för världsfred, s. 152

1 Inledning, s. 152

2 Frihandels- och samarbetsavtal som förflyttar tyngdpunkten i världsekonomin österut, s. 154

3 Förenade kungariket lämnar EU för CPTPP – till gagn för den handelspolitiska formeringen i Asien-Stillahavsregionen etc. och till nackdel för EU och västerländsk demokrati, s. 156

4 Den förra och nuvarande svenska regeringens inställning till TTIP och en omstart av ratificeringsprocessen avseende EU:s investeringsavtal med Kina samt Rysslands krig mot Ukraina är även till nackdel för EU:s rättsordning, s. 157

4.1 Den förra och nuvarande svenska regeringens inställning till TTIP, s. 157
4.2 En omstart av ratificeringsprocessen avseende EU:s investeringsavtal med Kina – ett återupptagande av arbetet med TTIP-avtalet kan utgöra ett incitament för detta, s. 158
4.3 Rysslands krig mot Ukraina är även ett angrepp mot EU:s rättsordning – frågor om dess förhållande till Europakonventionen och om Rysslands förhållande till FN, G20 och WTO, s. 159

5 Anknytning av TTIP-frågan till min artikel i JFT om metodfrågorna i momsforskningen i Sverige, s. 161

KÄLLFÖRTECKNING, s. 162

Offentligt tryck, s. 162
Regeringens propositioner, s. 162
Statens offentliga utredningar (SOU), s. 162
Skatteverket, s. 162
Finska Skatteförvaltningens hemsida, s. 163

EU-källor, s. 163
Primärrätt, s. 163
Sekundärrätt, s. 163
Hemsidor, s. 164
Övrigt, s. 164

Europarådet, s. 164

Europakonventionen, p. 164

EFTA:s hemsida, s. 165

Förenta Nationerna, s. 165

Wienkonventionen, s. 165

Världshandelsorganisationens (WTO) hemsida, s. 165

Olika hemsidor, s. 165

Litteratur etc., s. 166

Rättsfall, s. 172
EU-domstolen, s. 172